

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»**

Кафедра менеджменту та економіки

УЗГОДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту «Європейська школа
бізнесу»

 О. Чатченко
"12" 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту та
економіки

 Ю. Ремига
"12" 01 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦІНОВА ПОЛІТИКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти:	магістр
Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	073 «Менеджмент»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

професор кафедри менеджменту та економіки,
доктор економічних наук, доцент

 О. Гуцалюк

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні
кафедри менеджменту та економіки,
протокол № 1 від « 12 » 01 2021 р.

Завідувач кафедри менеджменту та економіки Ю. Ремига

Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Цінова політика» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області менеджменту. Вивчення дисципліни забезпечує одержання необхідних теоретичних знань та практичних навиків з питань ціноутворення, без якого неможлива робота сучасних фахівців. Знання дисципліни забезпечить стабільний розвиток бізнесу підприємства.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	Вибіркова	
Розділів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне завдання по варіантам		Семестр	
		-	-
		Лекції	
Загальна кількість годин – 90		16 год.	2 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
Тижневе навантаження: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –3,2	Освітній рівень: другий (магістерський) рівень	Самостійна робота	
		58 год.	84 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси управління ціновою політикою, які пов'язані із здійсненням внутрішньогосподарського обліку з метою оптимізації діяльності підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Цінова політика» базується на знаннях таких дисциплін, як «Управління бізнесом в умовах трансформації і змін», «Фінанси міжнародного бізнесу», «Фінансовий менеджмент», «Проектування бізнес-процесів».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Цінова політика» є формування у майбутніх спеціалістів системних знань і розуміння концептуальних основ ціноутворення, засвоєння теоретичних основ системи

цін, засвоєння знань щодо розроблення та реалізації цінової політики на нові і традиційні товари та послуги.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Цінова політика» є:

- ознайомлення з функціями, структурою та класифікацією цін;
- дослідження цінової політики фірми;
- вивчення ролі держави у процесах ціноутворення;
- вивчення ролі витрат та інших фінансових показників при ціноутворенні;
- оволодіння підходами та методами ціноутворення в галузях народного господарства.
- ознайомлення з практичними аспектами управління ціновою політикою на підприємстві.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
-----------------------------------	--

Результати навчання:

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- економічну сутність цінової політики;
- характеристики об'єктів цінової політики;
- процеси ціноутворення та основи проведення їх аналізу;
- принципи побудови цінової політики та управління нею;
- практичні аспекти управління ціновою політикою на підприємстві;
- організаційно-методичні основи формування та функціонування системи ціноутворення на підприємстві.

уміти:

- самостійно визначати собівартість продукції;
- управляти процесами ціноутворення та уміти проводити їх аналіз;
- уміти здійснювати побудову цінової політики та управління нею;
- володіти практичними аспектами управління ціновою політикою на підприємстві.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Цінова політика» відводиться 90 години 3 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 1. Теоретичні основи цінової політики

Ціна як інструмент економіки. Теорії, що визначають цінність товару Система цін і ознаки, покладені в її основу. Класифікаційні ознаки цін. Види цін за ступенем урахування в них витрат і прибутку. Види цін і тарифів залежно від ступеня самостійності підприємств. Види цін у контрактах купівлі-продажу. Ціни зовнішнього та внутрішнього ринків. Види цін залежно від регіону реалізації. Види цін за часом їхньої дії. Види цін залежно від урахування в них транспортних витрат.

Ціни, що використовуються в обліку й статистиці, та інші види цін. Склад і структура ціни. Витрати підприємства як основа формування ціни. Собівартість: її склад та види. Види калькуляцій та елементи системи калькулювання. Витрати, що не включаються до собівартості реалізованої продукції

Тема 2. Державне регулювання цінової політики в Україні

Основні засади державного регулювання цін. Форми і методи державного регулювання цін. Повноваження органів державного регулювання цін. Державне регулювання цін монопольних утворень. Контроль за додержанням державної дисципліни цін. Практика державного регулювання цін у деяких країнах світу (США, Франція, Іспанія, Данія, Греція, Швеція, Японія).

Тема 3. Формування цінової політики підприємства.

Постановка завдань ціноутворення. Визначення попиту. Оцінка витрат. Аналіз цін і товарів конкурентів. Вибір методу ціноутворення. Встановлення остаточної ціни. Суть та види цінових знижок. Вплив знижок на фінансовий стан підприємства. Особливості використання цінових знижок і надбавок у деяких галузях народного господарства

Тема 4. Цінова політика у зовнішній торгівлі.

Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі. Види цін у зовнішній торгівлі. Механізм розрахунку зовнішньоторговельних цін. Система поправок до зовнішньоторговельних цін. Митне регулювання ціноутворення. Особливості визначення митної вартості. Індикативні ціни. Особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів. Сертифікат походження в зовнішньоекономічній діяльності. Сертифікат Форми EUR.1. Сертифікат

форми EUR.2. Сертифікат походження товарів Форми APR. Митна політика інших країн.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2 ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема 5. Методи витратного ціноутворення

Метод повних витрат (повної собівартості). Сфера застосування витратних методів, їхні переваги і недоліки. Метод змінних витрат. Метод змінних виробничих витрат.

Тема 6. Методи ціноутворення, які базуються на попиті

Загальна характеристика методів. Метод визначення економічної цінності товару для покупця. Метод максимально прийнятної ціни. Метод PSM. Метод трьох рівнів ціни. Метод вивчення намірів про купівлю. Метод опитування експертів з визначенням їхніх самооцінок.

Загальна характеристика параметричних методів. Агрегатний метод. Метод структурної аналогії. Метод кореляційно-регресійного аналізу. Метод питомої ціни. Простий бальний метод. Бальний метод з урахуванням вагових індексів. Метод розподілу 100 балів. Метод рангового оцінювання параметрів товару. Комплексний бальний метод з використанням товару-еталону.

Тема 7. Методи визначення цін орієнтовані на конкуренцію

Принципи, чинники і переваги методів. Метод орієнтації на поточні ціни. Тендерне ціноутворення (метод запечатаного конверта). Метод аналізу цінового позиціонування. Метод встановлення ціни на основі коефіцієнта ринкової сили.

Тема 8. Методи ціноутворення з орієнтацією на максимальний прибуток

Встановлення ціни, яка максимізує валовий прибуток. Встановлення ціни, яка максимізує маржинальний прибуток (суму покриття)

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1. Економічна сутність цінової політики												
Тема 1. Теоретичні основи цінової політики	12	2	2	-	-	8	10	2	-	-	-	8
Тема 2. Державне регулювання цінової	10	2	2	-	-	6	12	-	2	-	-	10

політики в Україні												
Тема 3. Формування цінової політики підприємства	12	2	2	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Тема 4. Цінова політика у зовнішній торгівлі	12	2	2	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Контрольна робота №1	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим розділом 1	50	8	10	-	-	32	38	2	2	-	-	34
Змістовий розділ 2. Практика застосування цінової політики на підприємстві												
Тема 5. Методи витратного ціноутворення	10	2	2	-	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 6. Методи ціноутворення, які базуються на попиті	8	2	-	-	-	6	16	-	2	-	-	14
Тема 7. Методи визначення цін орієнтовані на конкуренцію	8	2	-	-	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Методи ціноутворення з орієнтацією на максимальний прибуток	10	2	2			6	12	-	-	-	-	12
Контрольна робота №2	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим розділом 2	40	8	6	-	-	26	52	-	2	-	-	50
Усього годин	90	16	16	-	-	58	90	2	4	-	-	84

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні основи цінової політики	2
2.	Державне регулювання цінової політики в Україні	2
3.	Формування цінової політики підприємства	2
4.	Цінова політика у зовнішній торгівлі	2
5.	Методи витратного ціноутворення	2
6.	Методи ціноутворення, які базуються на попиті	2
7.	Методи визначення цін орієнтовані на конкуренцію	2
8.	Методи ціноутворення з орієнтацією на максимальний прибуток	2
Разом:		16

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни «Цінова політика» семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні основи цінової політики	2
2.	Державне регулювання цінової політики в Україні	2
3.	Формування цінової політики підприємства	2
4.	Цінова політика у зовнішній торгівлі	2

5.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
6.	Методи витратного ціноутворення	2
7.	Методи ціноутворення з орієнтацією на максимальний прибуток	2
8.	<i>Контрольна робота №2</i>	2
Разом:		16

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні основи цінової політики	8
2.	Державне регулювання цінової політики в Україні	6
3.	Формування цінової політики підприємства	8
4.	Цінова політика у зовнішній торгівлі	8
5.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
6.	Методи витратного ціноутворення	6
7.	Методи ціноутворення, які базуються на попиті	6
8.	Методи визначення цін орієнтовані на конкуренцію	6
9.	Методи ціноутворення з орієнтацією на максимальний прибуток	6
10.	<i>Контрольна робота №2</i>	2
Разом:		58

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Номер варіанта відповідає останній цифрі номера залікової книжки. Робота повинна містити: зміст, вступ, відповіді на питання, висновок, список літератури, додатки. Обсяг роботи до 20 сторінок.

Варіант 1

1. Охарактеризуйте існуючу систему цін.
2. Які блоки формують систему цін ?
3. Які різновиди оптових та роздрібних цін відомі Вам ?
4. Які переваги для підприємств дає використання трансфертних цін?
5. Опишіть прямі та непрямі методи регулювання цін.
6. Як в Україні розмежовано повноваження органів державного регулювання цін ?
7. Як формується імпортна ціна ?

Варіант 2

1. Охарактеризуйте місце процесу ціноутворення в ринковому

механізмі.

2. Дайте визначення цінового механізму.
3. Які теорії вартості Вам відомі?
4. Дайте визначення ціни як інструменту економіки.
5. Що називають методологією ціноутворення ?
6. Які особливості методики ціноутворення ?
7. Які існують принципи ціноутворення ?

Варіант 3

1. На які товари в Україні запроваджено фіксовані ціни ?
2. Охарактеризуйте особливості франкування при продажу товарів.
3. Які складові елементи оптової ціни виробника ?
4. Як формується оптова та роздрібна націнки ?
5. Які особливості формування торгових націнок у різних сферах народного господарства ?
6. Охарактеризуйте загальну класифікацію цін.
7. Які ціни називаються оптовими, а які роздрібними ?

Варіант 4

1. Визначте типові калькуляційні статті.
2. Опишіть, в яких випадках ціна встановлюється на основі кошторисної вартості.
3. Визначте, які витрати не включаються до собівартості реалізованої продукції ?
4. Які витрати включаються до складу ціни ?
5. Які види витрат не включаються до звіту про фінансові результати (не визначаються витратами) ?
6. Які види собівартості відомі Вам ?
7. Охарактеризуйте процес розрахунку собівартості продукції

Варіант 5

1. Охарактеризуйте систему державного регулювання цін монопольних утворень.
2. Щодо яких товарів в Україні запроваджено обов'язкове декларування зміни цін і тарифів ?
3. Яка відповідальність суб'єктів господарювання за порушення державної дисципліни цін ?
4. Опишіть способи державного регулювання цін у зарубіжних країнах.
5. Доведіть необхідність державного регулювання цін в ринковій економіці.
6. Визначте основні цілі державного регулювання цін.
7. Охарактеризуйте методи, за допомогою яких держава впливає на процес ціноутворення.

Варіант 6

1. Які фактори визначають верхню та нижню межу ціни на товар?
2. Чому визначення цін і витрат конкурентів є важливим етапом цінової політики підприємства ?
3. Які переваги та недоліки маркетингових методів ціноутворення?
4. Дайте визначення цінової політики підприємства.
5. Чим відрізняються системи встановлення індивідуальних та єдиних цін?
6. Сформулюйте етапи загального алгоритму методики розрахунку цін.
7. Яких цілей може досягнути суб'єкт господарювання, формуючи оптимальну цінову політику?

Варіант 7

1. Яка мета надання знижок при продажу товарів ?
2. В яких випадках продавець застосовує надбавки до ціни ?
3. Які види знижок Вам відомі?
4. Які максимальні знижки використовують у практиці реалізації товарів ?
5. Опишіть, як використання знижок впливає на фінансовий стан підприємства.
6. Охарактеризуйте особливості застосування цінових знижок та надбавок у різних галузях народного господарства.
7. Визначте можливості "накладання" знижок при продажу товарів.

Варіант 8

1. Опишіть систему поправок, що застосовується у зовнішньоторговельних цінах.
2. Як визначається митна вартість товарів ?
3. Охарактеризуйте систему індикативних цін, що використовується в Україні.
4. Визначте порядок складання зовнішньоторговельних контрактів.
5. Як класифікуються ціноутворюючі чинники у зовнішній торгівлі ?
6. Які види цін використовуються у зовнішній торгівлі?

Варіант 9

1. Які особливості використання умов "ІНКОТЕРМС" у зовнішній торгівлі ?
2. Які групи умов "ІНКОТЕРМС" відомі Вам ?
3. Опишіть найбільш часто вживані умови "ІНКОТЕРМС"
4. Які із базових умов можна використовувати лише при транспортуванні водним транспортом?
5. Опишіть процедуру визначення митної вартості залежно від умов поставки товарів.
6. На основі яких принципів відбувається оптимізація умов постачання?
7. Визначте складові елементи експортної ціни.

Варіант 10

1. Яка основна мета діяльності товарної біржі ?
2. Яке значення біржових цін у світовому господарстві ?
3. Які вимоги ставляться до біржового товару ?
4. Які види біржових цін Вам відомі?
5. Опишіть процедуру укладання біржових угод.
6. Чим різняться офіційне та поза офіційне котирування ?
7. В чому особливості діяльності аграрної біржі в Україні ?

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів передбачає більш глибоке вивчення тих питань, які становлять основи індивідуального творчого мислення фахівця, а також формування практичних навичок безпосереднього вирішення ситуаційних завдань з цінової політики.

Поряд з цим, самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичного лекційного матеріалу, самостійного вивчення окремих питань на основі навчальної літератури, що рекомендує викладач, поглиблення теоретичних знань шляхом самостійного ознайомлення з новими виданнями літератури з цінової політики. Також передбачається самостійне формування фахових знань та навичок шляхом відстежування змін в номативній базі стосовно ціноутворення. Результати самостійної роботи оцінюються викладачем і враховуються при поточній атестації успішності студентів, складанні іспиту.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Цінова політика» застосовуються інформаційні та практичні методи навчання:

- Інтерактивні лекції.
- Практичні заняття та індивідуальні домашні завдання дослідницького характеру з використанням комп'ютерних технологій.
- Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів в системі Moodle.

12. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Цінова політика» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

– поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;

– підсумковий контроль реалізується у вигляді заліку.

Методи контролю:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Виконання завдань для самостійної роботи.
3. Проведення проміжних тестів.
4. Проведення поточного контролю.
5. Проведення підсумкового заліку.

13. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є **залік**, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

14. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Цінова політика» здійснюється в балах відповідно до табл.14.1.

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 14.1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Цінова політика»

Розділ I										Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Поточне тестування та самостійна робота											
Змістовий розділ 1					Змістовий розділ 2						
T1	T2	T3	T4	KP1	T5	T6	T7	T8	KP2		
3	3	3	3	6	3	-	-	3	6	40	100

*T1, T2, ..., T14 – теми занять

**KP1, KP2 – контрольні роботи

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

– усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;

– перевірки правильності розв’язання практичних задач;

– експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі **заліку**.

Критерії оцінювання знань під час заліку

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на залік складає **40** балів (див. табл. 14.2).

Таблиця 14.2

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Цінова політика»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус 2 бали);
- неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус 4 бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання заліку:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється **«відмінно» (40 балів)**, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре» (30 балів)**, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

– при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно» (20 балів)**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

– висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

– характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати заліку оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на заліку оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами заліку та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на залік.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Таблиця 14.3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

- силабус навчальної дисципліни;
- робоча навчальна програма дисципліни, плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- тези лекцій з дисципліни;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
- перелік питань до заліку, завдання для перевірки практичних навичок під час заліку.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012 № 5007-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 19-20, ст.190.
2. Антошкіна Л.І. Ціноутворення та управління ціновою політикою: підручник /Л.І. Антошкіна, Н.П. Скригун, Л.Г. Цимбалюк. – Донецьк: Изд-во ЮгоВосток, 2015. – 322 с.
3. Антонова І.В. Формування цінової політики. / І.В. Антонова. // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту, 2014. – Вип. 1(7). – С.152–155.
4. Афонін А. С. Ціноутворення в бізнесі. – К.: МАУП, 2015. – 234 с.
5. Вартанян В.М. Методи ціноутворення: теорія і практикум навч. посіб. /В. М. Вартанян, М. А. Голованова, С. М. Мельніков ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Х.: ХАІ, 2014. - 224 с.
6. Васильева Н.Э. Формирование цены в рыночных условиях: монографія / Н.Э. Васильева. – М.: АО «Бизнес-школа интел синтез», 2016. – 311 с.
7. Житна, І. П., Нескреба, А. М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств: Навч. посібник: Пер. з рос. – К.: Вища школа, 2016.– 256 с.
8. Святненко В. Принципи та цілі формування цінової політики підприємства / В. Святненко // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка – 2015. – с. 81- 84.
9. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2015. – 122 с. 93. Усатов И. А. Цена и ценообразование в условиях перехода к рыночной экономике М. 2015. – 139 с.
10. Філіна, Г. І. Управління витратами та цінами: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. І. Філіна. — К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016. — 240 с. 113

11. Щебликіна О.І. Управління ціновою політикою на сучасних підприємствах / О.І. Щебликіна // Збірник наукових праць ТДАТУ - 2014. – №25.

Допоміжна:

1. Андрійчук, В. Г. Ціна як інструмент аналізу, оцінки і прогнозуємо економічних та виробничих параметрів розвитку підприємства [Текст В.Г. Андрійчук] // Економіка АПК. – 2012. – № 3. – С. 22-29.

2. Гончаров В.М. Стратегічні засади ціноутворення за умов ризику та невизначеності в системі інноваційного розвитку економічної системи України: Монографія./ В.М. Гончаров, Д.В. Солоха, С.Л. Гладка, О.П. Висоцький. – Луганськ: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2017. – 208с.

3. Драган А.Д. (Бергер А.Д.) Методологія ринкового ціноутворення / А.Д. Драган. // X Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах», 23-24 травня 2014р. – Київ: НУХТ, 2014. – с. – С.130–132.

4. Драчук Ю. З. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком вугільної промисловості / Ю. З. Драчук, Н. В. Трушкіна // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : монографія / під ред. Кизима М. О., Тищенко О. М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – С. 71-84.

5. Дугіна С. І. Маркетингова цінова політика/С. І. Дугіна. – К.: КНЕУ, 2015. – 393 с.

6. Дудяк Р. Сучасна маркетингова цінова політика та проблеми ціноутворення у діяльності підприємств України [Електронний ресурс] / Р. Дудяк, С. Бугіль, Я. Карпова // Вісник Львівського національного аграрного університету . - 2013. - № 20. - С. 361-367. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vldau_2013_20_62.pdf

7. Жегус, О. В. Функціональний механізм ціни у ринкових умовах // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : Зб. наук. пр. – Харків : ХДУХТ, 2015. – Вип. 1. – С. 399-405

8. Іващук О. Т. Кількісні методи та моделі фінансового прогнозування: навч. посіб. / О. Т. Іващук. – Тернопіль: ТАНГ «Економічна думка», 2016. – 320 с.

9. Клімов А.В. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення управління витратами підприємства / А.В. Клімов // Наук. вісн. Полісся. – 2015. – Вип. 4. – С. 68–75.

10. Корінев В.Л. Методичний піхід до ціноутворення в умовах нестабільної економіки // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство, 2017, №6, с. 63-68.

11. Кудлай В.Г. Актуальні проблеми ціноутворення на підприємствах в сучасних умовах / В.Г. Кудлай // Український соціум. – 2012. – № 6. – С. 73-81.

12. Кудлай В.Г. Теоретико-методологічні засади формування цінової політики підприємства / В.Г. Кудлай // Український соціум. – 2016. – №1 (12). – С.97–101.

17. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Цінові тренди на міжнародному ринку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agroprofi.com.ua/statti/991-tsinovi-trendi-nasvitovih-rinkah-zerna-19072013.html> від 08.2013 року
2. Огляд цін світового товарного ринку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pricereview.com.ua/RazdelView.html> від 08.2013 року
3. Щомісячний інформаційний бюлетень. Огляд цін українського та світового товарних ринків. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dzi.gov.ua/shop/oglyad-cin> від 08.2013 року ринку
4. Урядовий портал міністерств і відомств. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/newscategory?cat_id=24427721 2 від 08.2013 року
5. Міжнародна федерація фондових бірж // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Fibv.com>.
6. Федерація фондових бірж країн Європи та Азії // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Feas.org>.
7. Сайт Світового банку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
8. Сайт Міжнародного Валютного фонду // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
9. Сайт Європейського Банку реконструкції і розвитку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebrd.com>
10. Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nyse.nyx.com/>
11. Американська фондова біржа (AMEX). // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amex.com>
12. Chicago Board Options Exchange // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cboe.com>
13. Барахтян Н.В. Проблеми правового регулювання ціноутворення в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Chaau_2013_2_4.pdf
14. Вернудіна Г.В. Методичний підхід до конкурентного ціноутворення на продукцію підприємств // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/econupr_2011_3_15.pdf
15. Тимофєєва Н.Я. Проблеми ціноутворення в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2014_1_35.pdf